

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

УДК 339.137.2:338.12

Новицький В.Є.

чл.-кор. НАН України,

док. економ. наук, професор,

заступник директора Інституту світової економіки і

міжнародних економічних відносин НАН України

ІННОВАЦІЙНІСТЬ ЯК ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ЖИТТЯ ТА ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Виявлено сутність інновацій та інноваційності, запропоновано поділ інновацій на два типи: базові та адаптивні. Запропоновано бачення інноваційного процесу як системи інновацій різних рівнів, які реалізуються відповідно до принципу різношвидкісного руху. Розглянуто вплив інституційного сприяння та контролю за інноваційною діяльністю. Виокремлено необхідні умови для ефективної інноваційної політики на прикладі інноваційної державної стратегії Японії, Китаю, Євросоюзу. Запропоновано використання моменту ефективної єдності трьох проблемних сфер – інноваційної політики, макрорегулювання та інституціональної стратегії.

The essence of innovation and innovation, innovations proposed division into two types: basic and adaptive. Highlighted the vision of the innovation process as a system of innovation at various levels, which are realized in accordance with the principle of different-speed traffic. The influence of institutional support and monitoring of innovative activities. Singled out the necessary conditions for effective innovation policy by the example of state innovation strategy in Japan, China, the European Union. Was used after the effective unity of three problem areas - innovation policy, macroregulation and institutional strategy.

Ключові слова: інноваційність, інституційне сприяння, інноваційна діяльність, інноваційна політика, державна підтримка.

Вступ. “Інноватизація” як активна науково-технологічна домінанта сучасного розвитку та конкурентної діяльності виникає об’єктивно як реакція на зміну характеру співвідношення науки та виробництва, а також як прояв їх нового функціонального співвідношення. Зміна за функцією часу тут відбувається за параболою: відносно повільний спочатку, прогрес відповідно до поступового нагромадження емпіричного досвіду, виробничих знань набув ознак динамічного балансу, що може існувати тільки за умов постійного прискорення.

Інноваційність як феномен соціально-економічного життя має багато різноманітних проявів і пов’язана з різними факторами, регулятивними нюансами, стимулами економічного та неекономічного порядку. В сучасних умовах зростання взаємозалежності країн, загострення глобальної конкуренції вона є запорукою прогресу та фактором формування, нарощування конкурентної сили, забезпечення добробуту населення.

Разом із тим інновації як явище не є чимось гомогенним за економічною природою та рівнозначним у плані корисності свого впровадження. Звичайно, не йдеться про очевидні відмінності “натурального”, галузево-технологічного характеру. Інновації різняться між собою за кількісними та якісними параметрами і насамперед відповідно до власного інформаційного вмісту, який взагалі можна розглядати як субстанцію інновацій незалежно від їхньої зовнішньої форми. Скажімо, інноваціями можуть виступати як фундаментальні прориви, здобутки прикладної науки, так і створення примітивного приладу, який на певному технологічному етапі підвищує ефективність виробництва.

Додамо до сказаного й міжнародний контекст. Зокрема, згадаймо такі характерні для розвитку сучасного механізму міжнародного поділу праці явища, як перенесення з країн-метрополій до країн регіональної, світової периферії раніше базових, структуроутворювальних виробництв. До таких “галузей-ізгоїв” сьогодні потрапляють не лише екологічно брудні хімічні виробництва та працевістки технологічні системи, а й інколи навіть потужності з виробництва легковиків (за визначенням інноваційності сфери репродуктивної діяльності з високим рівнем доданої в галузі вартості). І якщо для такої країни, як Румунія, налагодження виробництва автомобілів “Рено” може розглядатися як конкурентний прорив, слід пам’ятати, що йдеться про успіх, який є типовим для периферійної країни регіону ЄС. А ось “чисті” наука,

освіта, передові форми організації науково-виробничого процесу (наприклад, технополіси) є ознакою конкурентного успіху країни-метрополії.

Зі сказаного ясно, що інновації можуть мати принципово різні економічні та конкурентні наслідки і що не будь-яка інновація є перспективною для певної країни за певних обставин у контексті глобальної конкурентної боротьби. Адже внаслідок утворення нових силових полів у системі міжнародного поділу праці навіть деякі інноваційномісткі галузі виносяться за межі національних територій країн-метрополій на периферію певного блоку або глобальної економіки відповідно до “вироку” про відносно слабку наукову вираженість. Причому йдеться не про формальну наявність науки як такої у структурі витрат інноваційної продукції, а про якість самого наукового процесу та інформаційного вмісту конкретних інновацій.

Постановка завдання. Можна казати про різні рівні, різні “поверхи” інновацій, які, очевидно, проявлятимуться у майбутньому в міру становлення суспільства інформаційного типу. Але вже сьогодні можна запропонувати найзагальніший поділ інновацій на два типи:

1) базові інновації, які пов’язані з фундаментальними проривами в науково-технічній сфері та змінюють параметри конкурентної боротьби, істотно поліпшуючи якість виробничого процесу у сферах діяльності технологічних лідерів або навіть монополістів;

2) адаптивні, ситуативно похідні інновації, що підвищують ефективність господарювання; вони вирішують локальні завдання в діяльності ринкових агентів і є типовими для них як “техногенні” й такі, що сприяють успішності на різних рівнях.

Ускладнюючи палітру, яка насправді має відображати значно більш диверсифіковану предметну сферу, скажемо про можливість бачення інноваційного процесу як системи інновацій різних рівнів, які реалізуються відповідно до принципу різношвидкісного руху. Причому те, що для кінця ХХ ст. подавалося “статично” в плані розподілу місць у системі міжнародної кооперації та поділу праці, тепер маємо “в динаміці”: передові галузі дедалі більш виражено передаються з країни до країни відповідно до артикульованої у Південно-Східній Азії моделі “зграї гусей, що летять”. Передові технології та технологічні вироби спочатку з’являються в країні-лідері інноваційного процесу, після чого в міру технологічного поступу країн “другого ешелону” освоюються та впроваджуються останніми. Цей процес продовжується й надалі за участю країн третього та ін. ешелонів. Такий технологічний “каскад” є ознакою нової епохи, епохи гнучкого, нестандартизованого, наукоємного виробництва, орієнтованого на формування глобального конкурентного інформаційного суспільства.

Методологія. Результати дослідження отримано на основі таких методів загальносистемного аналізу: порівняння; формально-логічний.

Результати дослідження. Пріоритети сучасного розвитку репродуктивних систем, як засвідчують міжнародний досвід й узагальнення емпіричних даних, не мають жорсткої прив’язки до масштабів виробництва та збуту, зокрема експортного. Адже “банановий” експорт (варіантом якого є й українська металургійна спеціалізація, неефективна з точки зору енерговитрат і катастрофічна в плані екологічних наслідків), особливо за умов своєї максимізації, може тільки законсервувати статус певної країни як технологічного додатку до господарства країн-метрополій і аж ніяк не сприяє посиленню конкурентних позицій нації на світовому ринку. Натомість має значення перманентне вдосконалення технологій, постійне оновлення продукції та методів управління, просування на ринок принципово нових товарів і послуг з використанням диверсифікованих “продуктових технологій”.

У зв’язку з цим варто розширити контекст проблеми вироблення адекватної інноваційної стратегії за рахунок залучення відомостей про відповідний міжнародний досвід.

Передусім слід відзначити потовщення та розростання “павутиння” інституційного сприяння й контролю за інноваційною діяльністю. Цей процес головним чином забезпечується тими програмно-цільовими підходами, які застосовують як згадувані динамічні країни “нової технологічної хвилі”, так і “старі авторитети”. Слід враховувати й те, що на національному рівні інноваційність є фактором макроекономічної стабільності, а також засобом досягнення конкурентних цілей, оптимізації умов приєднання до системи міжнародного поділу праці. І знов-таки конкурентність постає основним мотивом інноваційної політики на комерційному рівні, що проте аж ніяк не спростовує логіку державного втручання та підтримки наукового процесу.

Фактично можна казати про реальне включення науки (причому не тільки прикладної, але й фундаментальної) в процес виробництва, в загальний процес розвитку відтворювальних систем. Це досягається, зокрема, забезпеченням максимального узгодження науково-технічної, інноваційної політики з усіма видами державного економічного регулювання та механізмами підтримки комерційного сектора економіки.

Необхідними умовами ефективної інноваційної політики є комплексність і глибина підходу: останній не обмежується лише фінансуванням того сегменту ринку інноваційних продуктів, який забезпечує (або вважається таким, що може забезпечити) пропозицію інноваційних ідей. Він охоплює також ініціацію початкового попиту на наукоємну продукцію, створення інфраструктури інноваційного процесу. Це

означає формування не тільки багатоаспектного механізму сприяння розвитку науки й технологій, єдиної інформаційної системи всередині країни, а й самого соціуму інформаційної доби, готового сприймати інновації та розвиватися передусім на їх основі з урахуванням циклічності інноваційного процесу, його ризикованості, непевності в плані результатів та інших особливостей. Необхідними складниками такого соціуму є розвинуті та динамічні сфери освіти, медичного обслуговування, комплексні гарантії індивідуального добробуту в кредитно-фінансовому, страховому, медичному та ін. аспектах.

Скажімо, на відміну від ситуації в Україні, де наука “живе власним життям”, а держава фінансує науку фактично “в надії” на те, що спрацюють певні механізми підготовки інформаційного продукту в надрах НАН України (свого роду інтерпретація відомого в економічній теорії “чорного ящика”), а потім такий продукт знайде собі дорогу до сфери виробництва, в Японії знайдено ефективний і прямий функціональний механізм “фінанси–наука–виробництво”, одним із важливих елементів якого є створене ще в 1932 р. Японське товариство сприяння науці (JSPS – Japan Society for the Promotion of Science) як некомерційна фундація, що функціонує на імператорські внески. Пізніше, в 1967 р. JSPS була перереєстрована як квазідержавна організація відповідно до Закону про Японське товариство сприяння науці. Річний бюджет JSPS нині становить 120–125 млрд ієн, а разом із пов’язаними програмами – близько 200 млрд ієн, які здебільшого перерозподіляються керівництвом JSPS на допомогу конкретним науковим дослідженням (а не на фінансування штатів і структур, як в Україні).

Слід підкреслити, що наявність єдиного керівного центру, як засвідчує досвід Японії, не є обов’язковою умовою ефективного регулювання науково-технічної сфери. Характерним для цієї країни скоріше є “клубний принцип” організації наукового процесу та сприяння технологічному поступу. Причому діяльність “клубів”, зокрема й академічного типу, а також їх внутрішня організація є ефективно скоординованими. Крім того, в Японії функція нагляду та регулювання наукової сфери віднесена до компетенції відомства загального типу – Міністерства освіти, культури, спорту, науки і технологій, яке досить ефективно займається науковими дослідженнями країни за допомогою своїх трьох відділень:

- підтримки наукових досліджень;
- розвитку наукових досліджень;
- науково-технологічної політики.

Інноваційна державна стратегія в Японії виражено видозмінювалася відповідно до кон’юнктури та загальних конкурентних завдань. На етапі, коли Японія відігравала роль країни-імітатора і їй бракувало необхідних для технологічного прориву кадрів, “у процесі підготовки таких кадрів, які повинні були мати кваліфікацію, необхідну для адаптації найсучасніших технологій у національному виробництві, величезну роль грала держава”. Зокрема, “відповідним чином була спеціалізована університетська підготовка фахівців, не тільки в національних (при безперечній перевазі), але й у провідних зарубіжних університетах”. Причому, як відзначається експертами, ще на самому старті реформ у 1957 р. на базі Японського агентства з промислової науки і технологій з метою аналізу технічних статей, опублікованих у зарубіжних наукових виданнях, було створено впливовий інститут – Японський інформаційний центр науки і технологій, у якому працювали близько 8 тис. чол., 5 тис. з яких були вченими й фахівцями. Таким чином щорічно Центр опрацьовував близько 11 тис. журналів, із них 7 тис. зарубіжних видань, близько 15 тис. наукових звітів, 500 звітів наукових конференцій і більше ніж 50 тис. патентів, результатом чого стала підготовка більше 50 тис. щорічних резюме й оглядів, а інформація Центру поширювалася між різними національними компаніями, науковими установами, університетами у форматах бібліографічних даних, тематичних досліджень, онлайн-ного доступу до комп’ютерних даних тощо [2].

Згодом, коли Японія вже сама стала провідним регіональним і світовим розробником прогресивних технологій, жорсткий програмно-цільовий підхід при впровадженні інноваційних моделей розвитку набув навіть більшої вираженості й фактично став типовим для країн регіону Південно-Східної Азії. Так, згідно з даними Всесвітньої організації інтелектуальної власності, в 2005 р. до неї було подано 134 тис. заявок на отримання патентів на наукові відкриття й технічні винаходи (що взагалі є рекордом в історії цієї організації), причому технологічний лідер регіону ПСА – Японія – вперше посіла друге після США місце у світі за кількістю патентів на винаходи та відкриття, обійшовши Німеччину, а ще раніше – Францію та Велику Британію. Не менш знаменною подією є вихід за цим самим показником на десяту позицію Китаю, який стрімко нарощує науковий і технологічний потенціал і в історично короткий час становитиме серйозну конкуренцію не лише за місце у п’ятірці науково-технологічних лідерів, а навіть і за світову першість.

Взагалі діяльність системи підтримки науки в Китаї – країні, яка багато в чому може вважатися згідно з параметрами соціально-економічного розвитку подібною до України – може становити для нас особливий інтерес. У КНР, так само, як раніше в Японії, відбувається швидкий перехід від тимчасової моделі імітаційного та наздоганяючого розвитку (при якому акцент робився на перенесенні на національний ґрунт світових досягнень) до стратегії регіонального та глобального технологічного лідерства з використанням сформованого потенціалу розвитку високих технологій і самостійним новаторством.

Програмно-цільовий підхід КНР до справи інноваційного розвитку, що передусім передбачає створення умов для розвитку фундаментальної науки й техніки, базується на Державному плані розвитку

Китаю, який передбачає створення до 2010 р. у системі соціалістичної ринкової економіки державної системи новаторства відповідно до логіки та закономірностей самостійного розвитку науки й техніки в цій країні. Про масштабність поставлених завдань свідчить намагання завершити в цілому формування такої системи вже до 2020 р., причому за науково-технічною конкурентоспроможністю Китай планує вийти в лідери світового масштабу.

До нового ринкового інноваційного механізму КНР адаптувалися й академії наук, що існували раніше, враховуючи “велику” Академію наук Китаю, відділення якої (фізико-хімічне, наук про Землю, біології, науки і техніки) мають понад 100 наукових центрів по всій країні. Враховуючи позитивні результати, планується посилення значення АН КНР, оскільки вже найближчими роками буде створено близько 80 державних дослідницьких інститутів з потужним науковим потенціалом, частина яких має стати відомими світовими центрами.

Дедалі вагомішу роль у сприянні інноваційному процесу відіграє Академія інженерних наук Китаю, яка веде стратегічні дослідження у сфері інженерних наук і техніки, дає консультації та сприяє підвищенню технічного рівня інженерних наук. Аналогічну роль відіграє Китайська асоціація науки і техніки (CAST), організована в 1949 р., що є некомерційною неурядовою організацією китайських наукових і технічних кадрів. Новий етап у діяльності Асоціації було розпочато проведенням ефективних реформ, по яких вона дійсно перетворилася на своєрідний місток між національними науковими й технічними кадрами країни та її урядом, на важливу рушійну силу в розвитку науки й техніки Китаю. Асоціація об'єднує потенціал 167 національних наукових професійних утворень, спілок і сотень місцевих наукових підрозділів різних рівнів. Специфічною рисою академічної системи КНР є наявність різноповерхової мережі дослідницьких систем. Зокрема, у сфері суспільних наук діють Академія суспільних наук Китаю, місцеві академії суспільних наук, урядові дослідницькі органи, військові дослідницькі центри, а також виші, які налічують близько 100 тис. фахівців.

Сучасні й апробовані міжнародною практикою методи незалежного, фондового фінансування було адаптовано в діяльності Державного фонду природничих наук Китаю. Враховуючи китайську державницьку специфіку, цілком зрозуміло є націленість на реалізацію саме державної політики та курсу на розвиток науки й техніки, ефективне використання державних асигнувань для підтримки фундаментальних і прикладних досліджень. За останні 10 років Комітет використав близько 6,6 млрд юанів державних асигнувань для фінансування 52 тис. фундаментальних наукових досліджень, які провадяться приблизно 60 тис. учених і техперсоналу [3].

Цікавими для України з точки зору власного розвитку є процеси активізації дослідницької діяльності у сфері фундаментальних досліджень, а також природничих і гуманітарних дисциплін у вишах. Налагоджуються містки співпраці з дослідницькими центрами та галузевими відомствами з метою становлення чіткої системи “вузи-наукові дослідження-виробництво”. Китайськими фахівцями відзначається, що завдяки такій успішній формі виші стали головними консультантами середніх і малих промислових підприємств в освоєнні випуску наукоємної технічної продукції [4].

Значною мірою завдяки комплексним зусиллям спеціалізованих наукових і регулятивних інститутів забезпечується інноваційний поштовх динамічній економіці Китаю. Ця країна залишиться лідером за динамікою економічного розвитку до 2007 р. (+10 % щорічно), причому інноваційний маневр у Китаї є можливим завдяки великій пропозиції інвестиційного ресурсу (приплив прямих іноземних інвестицій у 2005 р. сягнув 68 млрд дол. проти 53 млрд дол. роком раніше). Китай навіть відчуває потребу обмежувати потік закордонних капіталів в умовах профіциту в зовнішній торгівлі (до 135 млрд дол. за 2005 р. проти 59 млрд дол. роком раніше) та остерігається небезпеки “перегріву” китайської економіки [5].

Можна казати також і про нові ініціативи з боку Євросоюзу та урядів країн європейського континенту з метою перетворення країн Старого Світу на глобально конкурентоспроможний у технологічному відношенні регіон. Слабкість конкурентних позицій порівняно з такими динамічними у сфері розвитку науки державами, як США, Японія, Північна Корея, а останнім часом і Китай, (прорив якого, зважаючи на темпи, масштаби, психологічну мотивацію (зосередженість людей на стратегічних цілях держави) сприймається як дуже важливий в перспективі глобально-конкурентний фактор) зумовлює прагнення країн Європи до динамізації наукового потенціалу та прискорення прогресу. Зокрема, було поставлено за мету перетворити ЄС до 2010 р. на найдинамічніший науковий центр у світі, причому в технічному плані вирішено, що дослідницький внесок науки в бруто національного продукту повинен зрости до 3 %. Прийнято також рішення подолати традиційну європейську бюрократизованість, несприйняття конкретних конструктивних пропозицій та ініціатив.

Прикладом нестандартних підходів, які вирішено впроваджувати в ЄС, є програма EURYI (European Young Investigator) Awards у рамках стратегії зі створення висококваліфікованого нового покоління, забезпечуючи привабливі умови для отримання знань і роботи молодими ученими. Іншим перспективним проектом є організація т. зв. Європейської ради досліджень (European Research Council) з метою не тільки підготовки кадрів, але і створення дослідницької бази, диверсифікації можливостей організації досліджень у ЄС.

Країнами Євросоюзу нагромаджено і чималий “індивідуальний” досвід організації наукового процесу

державою. Так, в Італії діє створена ще в 1923 р. Національна дослідницька рада Італійської Республіки (CNR). Вона заснована як некомерційна організація для представництва Італії в Міжнародній дослідницькій раді у Брюсселі. Ця наукова установа наразі виконує координаторські функції в пріоритетних галузях науки й техніки. Така її роль була закріплена ще в 1999 р., коли було ратифіковано Законодавчий декрет, яким визначалося, що CNR посідає чільне місце серед інших наукових організацій в Італії (що зумовило навіть часткову реорганізацію Ради). Маючи на меті покращення стану національної італійської науки, Рада сприяє науковим дослідженням у національних і міжнародних рамках, розширенню співпраці з іншими державними науковими академіями, приватними та суспільними організаціями, поширенню інформації про наукові дослідження. Щоправда, в діяльності Ради наявна і певна функціональна розпорошеність. Але це не є головним – не в окремому інституті справа, і не до нього “претензії”. Варто відзначити також типову для країн Євросоюзу відсутність програмно-цільової чіткості – тих механізмів, які забезпечують невідворотні позитивні наслідки та стимулюючі поштовхи до інноваційного розвитку.

У цілому європейський досвід, який наведеними прикладами демонструє різноманітні та різнорівневі механізми й інструменти інноваційної політики, не дає підстав казати про створення реальних передумов для інноваційних проривів, які б дійсно динамізували загальноєвропейську економіку. Зберігається значний розрив між загальноблоковими та національними регулятивними інститутами, постановка планів (навіть таких амбітних, як згадана мета перетворення у стислі терміни Євросоюзу на найдинамічніший науковий центр) інколи не відзначається реалізмом.

Міжнародний досвід засвідчує і те, що не варто й ототожнювати поняття “державне втручання” та “програмно-цільовий підхід”, з одного боку, й “успіх” – з іншого. Скажімо, в країнах Південно-Східної Азії, зокрема в Японії та Південній Кореї, які подають особливо популярні приклади програмно-цільового підходу, інколи трапляються збої. В Японії було упроваджено гігантський зонально-технологічний проект Цукуба. Цей технополіс, технологічний супутник Токіо, який було задумано як місто фундаментальних досліджень, залишився дещо відірваним від потоків фінансового капіталу, відносно малопривабливим (передусім порівняно зі столицею) для проживання через серйозні соціально-комунікаційні проблеми. В Кореї не виправдав сподівань проект технополісу Тайдок (Taedok), який було створено з державної ініціативи на відстані 160 км від Сеулу та до якого шляхом прямого державного примусу було переміщено деякі дослідницькі центри та їхніх співробітників. Крім того, штучно імітувати підприємницьке середовище не вдалося. Не було вирішено завдання “прив’язки” технополіса до репродуктивного (не тільки економічно, але й соціально) потенціалу Сеулу.

Узагальнивши сказане вище, можна відзначити, що міжнародний досвід свідчить про відсутність формальних критеріїв, дотримання яких забезпечить ефективний науково-технологічний та інноваційний розвиток. Зокрема, наявність “центрального” наукового інституту у вигляді або академії наук, або міністерства науки сама по собі не є ані імперативом, ані гальмом у цьому відношенні (згадаймо: в Китаї подібний “центр” існує, в Японії – ні). Але інституційна та функціональна диверсифікація в будь-якому випадку ефективної інноваційної моделі все ж є доцільною.

В усіх успішних країнах, що здійснили технологічний прорив, застосовувалися програмно-цільові підходи. Втім теза про небезпеку надмірної влади уряду знайшла підтвердження у ряді випадків, коли урядовці, інвестори та лобісти “хотіли якнайкраще”, зокрема й у прагненні динамізувати за допомогою нових інституційних форм науково-технологічний та інноваційний поступ, але, спрямувавши додаткові дуже великі інвестиції, “побудували” щось значно менш ефективне, ніж планувалося.

Висновки. Незаперечним висновком з міжнародного досвіду є те, що інноваційна економіка та економіка бідних – поняття несумісні. Несумісними є і дві популярні ідеї, які на сьогодні становлять ідеологію вітчизняного економічного розвитку та до яких апелюють у випадках, коли хтось хоче “сподобатися” як фахівець або політик: ідея вільного ринку та ідея інноваційної політики в державі. Насправді між цими ідеями немає достатньо ефективного функціонального зв’язку.

У зв’язку з цим відзначимо те, чого, на наш погляд, бракує в Україні і що є в успішних країнах. Це – момент ефективної єдності трьох проблемних сфер – інноваційної політики, макрорегулювання та інституціональної стратегії. Саме такий момент ефективної єдності необхідно віднайти і в нас.

Не варто боятися таких понять, як план, державне втручання. Однак і план, і втручання повинні бути обґрунтованими і не являти собою документи декларативного “відписного” типу, до чого звикли в Україні. Спрямований програмно-цільовий, стимулюючий вплив держави не суперечить ідеї видозмінюваного ринку, який не може ефективно працювати без вибіркової системи державних закупівель, як це робиться у США, або розробки планів розвитку, як у Японії та Франції. Систему “соціалістичного планування” Китаю було органічно вмонтовано в ринкову систему, і тепер вона набуває ефективних форм цілеспрямованої підтримки інноваційного процесу. Такий вплив, якщо він достатньо обґрунтований, цілком поєднується з ініціативою підприємців і дією ринкових сил, полегшує їм рух у перспективно-ефективному для них самих і для суспільства в цілому напрямі.

Україна є свідком того, як раніше відсталі країни перетворюються на глобальних технологічних лідерів, як моделі імітаційного розвитку змінюються на стратегію глобального технологічного лідерства.

На жаль, ситуація в Україні гідна подиву: новітня історія не знає настільки вираженого прикладу технологічної деградації – від стратегії випередження за багатьма ключовими напрямками науково-технічного прогресу (щоправда, із застереженнями щодо заниженого галузево-технологічного рівня) до майже фронтального відставання від країн-технологічних лідерів.

Інноваційна політика, змістом якої є сприяння ефективному обміну інформацією між суб'єктами господарського життя та етапами інноваційних циклів, є обов'язковим елементом системи державного регулювання. Причому уявлення про її “природні обмеження”, що були поширеними протягом останніх десятиліть минулого століття після кризи ортодоксальних кейнсіанських схем, є явно застарілими та неактуальними. Завдяки підтримці технологічної підсистеми, визначенню пріоритетів НТП, фінансуванню розробницьких, аналітичних центрів, дослідницьких інститутів, комбінуванню наявних фінансових, людських та інших ресурсів держава має відігравати динамізуючу роль у соціально-економічному розвитку.

Література:

1. Втрачаємо навіть те, чого не маємо. У рейтингу конкурентоспроможності ВЕФ Україна за 2006 рік опустилася з 68-го на 78-ме місце [Електронний ресурс] // Дзеркало тижня. – № 38 (617). – URL: <http://www.zn.kiev.ua/ie/show/617/54723/>.

2. Бойко И. Технологическая политика: имитационный сценарий (опыт восточноазиатских стран) [Электронный ресурс] / И. Бойко // Информационно-маркетинговый центр инвестиций. – URL: <http://www.investments.com.ua/media/technoparks/tekhno-1/>.

3. Оптимизм с оговорками [Электронный ресурс] // Компаньон online. – URL: <http://www.companion.ua/Articles/Content/?Id=11588&Callback=5>.